

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 6 października 2020 r.

Sąd Apelacyjny w Białymstoku, III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący: sędzia Marek Szymanowski

Sędziowie: Teresa Suchecka

Sławomir Bagiński

Protokolant: Magdalena Zabielska

po rozpoznaniu na rozprawie w dniu 6 października 2020 r. w B.

sprawy z odwołania H. S.: jego następców prawnych D. S. i A. S.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w P.

o składki

na skutek apelacji odwołującego H. S.: jego następców prawnych D. S. i A. S.

od wyroku Sądu Okręgowego w Ostrołęce III Wydziału Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

z dnia 31 maja 2017 r. sygn. akt III U 41/16

I. odrzuca apelację w części dotyczącej punktu I (pierwszego) zaskarżonego wyroku;

II. uchyla zaskarżony wyrok w punkcie 2 (drugim) oraz uchyla w tym samym zakresie zaskarżoną decyzję Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w P. z dnia 8 grudnia 2015 roku i przekazuje sprawę do ponownego rozpoznania temuż Zakładowi.

Sygn. akt : III AUa 94/20

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 08.12.2015r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w P. Inspektorat w O. stwierdził, że H. S. jest dłużnikiem ZUS z tytułu nieopłaconych składek na ubezpieczenie zdrowotne za okres od lutego 2005r. do kwietnia 2013r. w kwocie 21.002,56 zł oraz ustawowych odsetek w kwocie 14.737zł. W świetle art. 74-76 ustawy o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych, to odwołujący był zobowiązany zgłosić się do ubezpieczenia zdrowotnego. Ponieważ odwołujący nie dopełnił obowiązku opłacania składek, o którym mowa w art. 46 § 1 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych, dlatego organ rentowy, działając na podstawie art. 83 ust. 1 tej ustawy, wydał w dniu 09.12.2015 r. zaskarżoną

W odwołaniu od tej decyzji H. S. wskazał, że od 1994r. jest emerytem i to na ZUS ciążył obowiązek zgłoszenia go do ubezpieczeń, składał PIT do Urzędu Skarbowego a ZUS wiedział o prowadzeniu przez niego działalności .

Wyrokiem z dnia 31 maja 2017r. Sąd Okręgowy w Ostrołęce zmienił częściowo zaskarżoną decyzję i ustalił, że H. S. nie jest zobowiązany do uiszczenia składek na ubezpieczenie zdrowotne należnych za okres od 19.10.2012r. do kwietnia 2013r. i ustawowych odsetek od tych składek, a w pozostałym zakresie odwołanie oddalił.

Sąd Okręgowy ustalił, iż H. S. od 30.04.1994r. pobiera emeryturę. W tej dacie był wpisany na listę radców prawnych. Z dniem 10.11.1998r. jako radca prawny otworzył Biuro (...) i świadczył usługi prawne. Z dniem 07.02.2005r. rozpoczął działalność gospodarczą pod nazwą; H. I. Kancelaria Adwokacka (...). Z dniem 18.10.2012r. zawiesił prawo wykonywania zawodu radcy prawnego, o czym zawiadomił (...) pismem z dnia 18.10.2012r.

Odwołujący z dniem 12.09.2012r. został wpisany na listę adwokatów, zamierzał prowadzić działalność jako adwokat od dnia 19.10.2012r., lecz faktycznie jej nie rozpoczął, pozostaje na liście adwokatów nie wykonujących zawodu. W okresie od 2005r. do 31.12.2012r. odwołujący posiadał ubezpieczenie od odpowiedzialności cywilnej radców prawnych. Z dniem 24.04.2013r. odwołujący zawiesił prowadzenie działalności gospodarczej a z dniem 12.11.2015r. został wykreślony z ewidencji działalności gospodarczej.

H. S., mimo prowadzenia działalności gospodarczej, nie zgłosił się od ubezpieczenia zdrowotnego i nie opłacał składek na to ubezpieczenie.

Pismem z dnia 08.11.2012r. ZUS wystąpił do (...) Oddziału (...) w O. z wnioskiem o rozstrzygnięcie w drodze decyzji o obowiązku ubezpieczenia zdrowotnego H. S. z tytułu prowadzenia pozarolniczej działalności gospodarczej. Decyzją z dnia 16.01.2013r. (...) Oddział (...) w O. ustalił, iż H. S. od dnia 07.02.2005r. podlega obowiązkowo ubezpieczeniu zdrowotnemu jako osoba prowadząca działalność gospodarczą. Decyzją z dnia 13.03.2013r. Prezes NFZ utrzymał w mocy w/w decyzję (...) Oddział (...) w O.. W konsekwencji ZUS zaskarżoną decyzją z dnia 08.12.2015r. stwierdził, że H. S. jest dłużnikiem ZUS z tytułu nieopłaconych składek na ubezpieczenie zdrowotne za okres od lutego 2005r. do kwietnia 2013r. w kwocie 21.002,56zł oraz ustawowych odsetek w kwocie 14.737zł.

Sąd Okręgowy wskazał, iż przedmiotem sporu w niniejszej sprawie było to, czy H. S. jest zobowiązany do uiszczenia składek zdrowotnych za okres od lutego 2005r. do kwietnia 2013r. Poza sporem jest, iż H. S. od 30.04.1994r. pobiera emeryturę. Odwołujący przyznawał też, że z dniem 10.11.1998r. jako radca prawny otworzył Biuro (...) i świadczył usługi prawne. Powyższe wynika również z pisma odwołującego z dnia 06.11.1998r. (k. 19a.s.) i wypisu z listy radców prawnych k. 46a.s. Z wypisu z (...) z k. 17a.s wynika, iż z dniem 07.02.2005r. rozpoczął działalność gospodarczą pod nazwą; H. I. Kancelaria Adwokacka (...). Z Uchwały Rady (...) w O. z dnia 18.12.2012r. (k. 20a.s.) wynika zaś, iż odwołujący z dniem 18.10.2012r. zawiesił prawo wykonywania zawodu radcy prawnego.

Z pisma (...) w W. z dnia 30.03.2016r. (k. 31as.) wynika, że H. S. z dniem 12.09.2012r. został wpisany na listę adwokatów, zamierzał prowadzić działalność jako adwokat od dnia 19.10.2012r., lecz faktycznie jej nie rozpoczął, pozostaje na liście adwokatów nie wykonujących zawodu. Z potwierdzeń zawarcia obowiązkowego ubezpieczenia (z k. 46) wynika, iż odwołujący w okresie od 2005r. do 31.12.2012r. posiadał ubezpieczenie od odpowiedzialności cywilnej radców prawnych. Z pisma ZUS (k. 40) wynika, iż z dniem 24.04.2013r. odwołujący zawiesił prowadzenie działalności gospodarczej. Z wypisu z (...) (z k. 17) wynika natomiast, że z dniem 12.11.2015r. został wykreślony z ewidencji działalności gospodarczej.

Poza sporem jest też zdaniem Sadu Okręgowego , że H. S., mimo prowadzenia działalności gospodarczej, nie zgłosił się od 07.02.2005r. do ubezpieczenia zdrowotnego i nie opłacał składek na to ubezpieczenie.

Ponieważ odwołujący zawiesił działalność gospodarczą z dniem 24.04.2013r., przedmiotem sporu był okres od 07.02.2005r. do 24.04.2013r.

Sąd Okręgowy nie podzielił stanowiska skarżącego, iż ZUS powinien był go zgłosić do ubezpieczenia zdrowotnego. Zgodnie z art. 66 ust. 1 pkt 1c ustawy z dnia 27 sierpnia 2004r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych obowiązkowi ubezpieczenia zdrowotnego podlegają: osoby spełniające warunki do objęcia ubezpieczeniami społecznymi lub ubezpieczeniem społecznym rolników, które są osobami prowadzącymi działalność

pozarolniczą lub osobami z nimi współpracującymi. Obowiązek ubezpieczenia zdrowotnego uważa się za spełniony po zgłoszeniu do ubezpieczenia zdrowotnego osoby podlegającej temu obowiązkowi zgodnie z przepisami art. 74-76 oraz opłaceniu składki w terminie i na zasadach określonych w ustawie (art. 67 ust. 1 w/w ustawy).

Zgodnie zaś z art. 76 ustawy z dnia 27 sierpnia 2004r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych osoby niewymienione w tej ustawie w art. 74 i 75 do ubezpieczenia zdrowotnego zgłaszają się same. Ten właśnie przepis dotyczy odwołującego, bowiem przepisy art. 74 i 75 nie dotyczą osób prowadzących działalność gospodarczą.

W przypadku gdy ubezpieczony uzyskuje przychody z więcej niż jednego tytułu do objęcia obowiązkiem ubezpieczenia zdrowotnego, o którym mowa w art. 66 ust. 1, składka na ubezpieczenie zdrowotne opłacana jest z każdego z tych tytułów odrębnie (art. 82 ust. 1).

H. S. przed Sądem przyznawał, że prowadził działalność w spornym okresie od 07.02.2005r. do 18.10.2012r., tj. do momentu gdy faktycznie zaprzestał prowadzenia działalności jako radca prawny (vide zeznania w dniu 22.03.2016r.).

W tej sytuacji to na odwołującym ciążył obowiązek dopełnienia stosownych formalności, w celu zgłoszenia się do ubezpieczenia zdrowotnego. Skoro bowiem, przyznaje, że będąc emerytem prowadził działalność gospodarczą, to podlegał ubezpieczeniu zdrowotnemu. Stosownie do art. 69 ustawy z dnia 27 sierpnia 2004r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych obowiązek ubezpieczenia zdrowotnego osób, prowadzących działalność gospodarczą powstaje z dniem rozpoczęcia tej działalności a ustaje z dniem jej zakończenia.

Zauważyć trzeba, że decyzją z dnia 16.01.2013r. (...) Oddział (...) w O. ustalił, iż H. S. od dnia 07.02.2005r. podlega obowiązkowo ubezpieczeniu zdrowotnemu jako osoba prowadząca działalność gospodarczą. Decyzją z dnia 13.03.2013r. Prezes NFZ utrzymał w mocy w/w decyzję (...) Oddział (...) w O.. Powyższymi decyzjami Sąd Okręgowy w Ostrołęce uznał się za związany i konsekwencji badał jedynie, z jaką datą odwołujący zaprzestał prowadzenia działalności gospodarczej.

Sąd Okręgowy przypomniał, że ocena, czy działalność gospodarcza rzeczywiście jest wykonywana należy do sfery ustaleń faktycznych, a istnienie wpisu do ewidencji nie przesądza o faktycznym prowadzeniu działalności gospodarczej, jednakże wpis ten prowadzi do usuwalnego domniemania prawnego, iż działalność ta jest rzeczywiście prowadzona.

Jak już wskazano wyżej, z Uchwały Rady (...) w O. z dnia 18.12.2012r. (k. 20a.s.) wynika, iż odwołujący z dniem 18.10.2012r. zawiesił prawo wykonywania zawodu radcy prawnego. Z pisma (...) w W. z dnia 30.03.2016r. (k. 31as.) wynika, że wprawdzie H. S. z dniem 12.09.2012r. został wpisany na listę adwokatów, lecz faktycznie jej nie rozpoczął i pozostaje na liście adwokatów nie wykonujących zawodu. Powyższe oznacza, że począwszy od 19.10.2012r. nie miał zamiaru prowadzenia działalności, nie poszukiwał i nie oczekiwał na klientów, nie prowadził już faktycznie działalności i nie uzyskiwał z tego tytułu przychodów.

W tej sytuacji Sąd Okręgowy uznał, że odwołujący jest zobowiązany do uiszczenia składek na ubezpieczenie zdrowotne tylko za okres od 07.02.2005r. do 18.10.2012r., mimo że formalnie zawiesił prowadzenie działalności gospodarczej dopiero z dniem 24.04.2013r. Jednocześnie zauważyć trzeba, że w latach 2009-2011 odwołujący wykazywał w PIT/B przychody i koszty z tytułu prowadzenia działalności gospodarczej. Skoro zaś odwołujący zgłosił do (...) fakt zawieszenia wykonywania zawodu radcy prawnego z dniem 18.10.2012r. a – jak przyznał – Biuro, a później Kancelaria – mieściła się w jego prywatnym mieszkaniu, to oznacza, że także i w 2012r. – do 18.10.2012r. był przygotowany do prowadzenia działalności i oczekiwał na ewentualnych klientów. W świetle w/w okoliczności Sąd uznał, iż odwołujący nie wykazał, aby w okresie od 01.01.2012r. do 18.10.2012r. faktycznie działalności nie prowadził.

Sąd Okręgowy uznał za niezasadny zarzut przedawnienia składek. Zaskarżona decyzja została wydana w dniu 08.12.2015r. W dacie jej wydawania obowiązywał 5-letni okres przedawnienia, określony w art. 24 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych. Zgodnie z tym przepisem należności z tytułu składek ulegają przedawnieniu po upływie 5 lat,

licząc od dnia, w którym stały się wymagalne, z zastrzeżeniem ust. 5-6. Bieg terminu przedawnienia zostaje zawieszony od dnia podjęcia pierwszej czynności zmierzającej do wyegzekwowania należności z tytułu składek, o której dłużnik został zawiadomiony, do dnia zakończenia postępowania egzekucyjnego (art. 24 ust. 5b). W przypadku wydania przez Zakład decyzji ustalającej obowiązek podlegania ubezpieczeniom społecznym, podstawę wymiaru składek lub obowiązek opłacania składek na te ubezpieczenia, bieg terminu przedawnienia ulega zawieszeniu od dnia wszczęcia postępowania do dnia, w którym decyzja stała się prawomocna (art. 24 ust. 5f). Przepis art. 24 w w/w brzmieniu został wprowadzony ustawą z dnia 16.09.2011r. o redukcji niektórych obowiązków obywateli i przedsiębiorców. Zgodnie z art. 27 tej ustawy do przedawnienia należności z tytułu składek, o którym mowa w art. 41b ust. 1 ustawy wymienionej w art. 2 oraz w art. 24 ust. 4 ustawy wymienionej w art. 11, którego bieg rozpoczął się przed dniem 1 stycznia 2012r., stosuje się przepisy w brzmieniu nadanym niniejszą ustawą, z tym że bieg przedawnienia rozpoczyna się od dnia 1 stycznia 2012r. Jeżeli przedawnienie rozpoczęte przed dniem 1 stycznia 2012r. nastąpiłoby zgodnie z przepisami dotychczasowymi wcześniej, przedawnienie następuje z upływem tego wcześniejszego terminu.

Decyzja (...) Oddziału (...) w O. w kwestii podlegania odwołującego ubezpieczeniu została wydana w dniu 16.01.2013r. a decyzja Prezesa NFZ w dniu 13.03.2013r. Z treści decyzji z 16.01.2013r. wynika, iż ZUS pismem z dnia 08.11.2012r. wystąpił do (...) Oddziału (...) w O. z wnioskiem o rozstrzygnięcie w drodze decyzji o obowiązku ubezpieczenia zdrowotnego H. S. z tytułu prowadzenia pozarolniczej działalności gospodarczej. W tej sytuacji już w listopadzie 2012r. doszło do zawieszenia biegu przedawnienia składek i przedawnienie jeszcze nie nastąpiło.

Co się tyczyły umorzenia składek w trybie ustawy z dnia 9 listopada 2012r. o umorzeniu należności powstałych z tytułu nieopłaconych składek przez osoby prowadzące pozarolniczą działalność, to Sąd Okręgowy wskazał, iż nie orzekał w tej kwestii, bowiem nie jest to objęte treścią zaskarżonej decyzji ZUS z dnia 08.12.2015r. Nie przekazywał też w tym zakresie wniosku do ZUS, bowiem w pierwszej kolejności musi prawomocnie zostać rozstrzygnięta kwestia, czy H. S. jest zobowiązany do uiszczenia składek zdrowotnych, a więc czy jest dłużnikiem w zakresie tych składek. Dopiero po stwierdzeniu, że odwołujący co do zasady jest zobowiązany do ich uiszczenia, można będzie składać wniosek o ich umorzenie w trybie w/w ustawy z dnia 9 listopada 2012r.

Konkludując Sąd Okręgowy uznał za wykazane, iż odwołujący z dniem 18.10.2012r. faktycznie zaprzestał prowadzenia działalności jako radca prawny, i nie rozpoczął działalności jako adwokat i z upływem tego dnia ustał jego obowiązek do opłacania składek na ubezpieczenie zdrowotne i dokonał stosownej zmiany decyzji na podstawie art. 477¹⁴ § 2 k.p.c. stwierdzając, że H. S. nie jest zobowiązany do uiszczenia składek zdrowotnych za okres od 19.10.2012r. do kwietnia 2013r., a w pozostałym zakresie na podstawie art. 477¹⁴ § 1 k.p.c. oddalił odwołanie.

We wniesionej apelacji H. S. zaskarżył przedmiotowy wyrok w całości zarzucając mu rażące naruszenie art. 233 § 1 i 2 k.p.c. oraz art. 328 § 2 k.p.c. co miało wpływ na rozstrzygnięcie sprawy. Ze sformułowania uzasadnienia apelacji, skarżący dopatrywał się błędnego przyjęcia przez Sąd Okręgowy, że nie zgłosił się on od ubezpieczenia społecznego. Jak się zdaje za takie zgłoszenie do ubezpieczenia zdrowotnego skarżący uznaje zawiadomienia Prezydenta Miasta O. o prowadzeniu działalności gospodarczej (dołączył ksera zaświadczenia o wpisie do ewidencji działalności gospodarczej wydane przez Prezydenta Miasta O. oraz jego zgłoszenie o dokonanie takiego wpisu, powiadomienie (...) k.121,122). Zdaniem skarżącego Sąd pierwszej instancji ferując wyrok nie dysponował tymi dowodami i dlatego przyjął, że skarżący nie zgłosił się ubezpieczenia zdrowotnego. Jego zdaniem Sąd Okręgowy nie ocenił też właściwie faktu posiadania od końca 2012r. ubezpieczenia oc radców prawnych .

Sąd Apelacyjny zważył co następuje

W toku postępowania międzyinstancyjnego odwołujący zmarł w dniu 27.09.2017 r. (k. 140 akt zgonu) , w związku z powyższym postępowanie w sprawie na podstawie art. 174 §1 pkt 1 k.p.c. w dniu 10 stycznia 2018r. Sąd Apelacyjny zawiesił (k.142) , które podjęto postanowieniem z dnia 21 stycznia 2020r. wzywając do udziału w sprawie w charakterze następców prawnych zmarłego odwołującego się H. S. tj. jego spadkobierców (synów) : D. S. i A. S.. Obaj mieszkają za granicą (w Kanadzie i USA odpowiednio), co powodowało konieczność zawiadomienia ich o terminie rozprawy ze stosownym wyprzedzeniem. W świetle prawomocnego postanowienia Sądu Rejonowego w Ostrołęce z

dnia 29 maja 2018r. w sprawie I Ns 211/18 nabyli prawa do spadku po H. S. (z dobrodziejstwem inwentarza) w częściach równych po 1/2 części .

Mimo zawiadomienia ich z dużym wyprzedzeniem o terminie rozprawy, doręczenia odwołania, wyroku sądu I instancji z uzasadnieniem, decyzji, oraz apelacji oraz pouczenia o obowiązkach wynikających z art. 1135⁵ k.p.c. (k.159-162) nie zajęli oni stanowiska w sprawie.

Przechodząc do meritum sprawy należało zauważyć, iż zgodnie z art. 31 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (Dz.U.2020.266 j.t.) stosuje się odpowiednio: art. 7a, art. 12, art. 26, art. 29 § 1 i 2, art. 33-33b, art. 38a, art. 51 § 1, art. 55, art. 59 § 1 pkt 1, 3, 4, 8 i 9, art. 60 § 1, art. 61 § 1, art. 62 § 1, 3 i 5, art. 62b § 1 pkt 2 i § 3, art. 72 § 1 pkt 1 i 4 i § 2, art. 73 § 1 pkt 1 i 5, art. 77b § 1 i 2, art. 91, art. 93, art. 93a-93c, art. 93e, art. 94, art. 97 § 1 i 1a, art. 97a § 1-3, art. 98 § 1 i § 2 pkt 1, 2, 5 i 7, art. 100, art. 101, art. 105 § 1 i 2, art. 106 § 1-3, art. 107 § 1, 1a, § 2 pkt 2 i 4 i § 3, art. 108 § 1, 3 i 4, art. 109 § 1 w zakresie art. 29, art. 109 § 2 pkt 1, art. 110 § 1, § 2 pkt 2 i § 3, art. 111 § 1-4 i § 5 pkt 1, art. 112 § 1-5, art. 112b-114, art. 115-117, art. 117d, art. 118 § 1 oraz art. 119 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. - Ordynacja podatkowa. Zgodnie z art. 32. do składek na Fundusz Pracy, Fundusz Solidarnościowy, Fundusz Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych i Fundusz Emerytur Pomostowych oraz na ubezpieczenie zdrowotne w zakresie: ich poboru, egzekucji, wymierzania odsetek za zwłokę i dodatkowej opłaty, przepisów karnych, dokonywania zabezpieczeń na wszystkich nieruchomościach, ruchomościach i prawach zbywalnych dłużnika, odpowiedzialności osób trzecich i spadkobierców oraz stosowania ulg i umorzeń stosuje się odpowiednio przepisy dotyczące składek na ubezpieczenia społeczne. Przepis ten oznacza zatem obowiązek odpowiedniego stosowania art. 31 również do składek zdrowotnych, których dotyczy postępowanie w niniejszej sprawie.

Przede wszystkim poza sporem winno być, że co do zasady za niezapłacone w terminie składki na ubezpieczenie zdrowotne (oraz należności z nimi związane) mogą być pobrane przez organ rentowy od spadkobiercy osoby zobowiązanej do zapłaty takich składek w granicach odpowiedzialności danego spadkobiercy za długi spadku (por. w tym zakresie Wyrok Sądu Najwyższego z dnia 24 listopada 2009 r. II UK 118/09, LEX nr 564787; uchwały Sądu Najwyższego z dnia 7 maja 2008 r., II UZP 1/08, OSNP 2008/23-24/352). Trzeba jednak odróżnić 2 sytuacje takiej odpowiedzialności, tj. pierwsza gdy problem odpowiedzialności spadkobierców pojawia się po prawomocnym przesądzeniu wysokości zobowiązań spadkodawcy, a zatem jeszcze za jego życia doszło do wydania decyzji, która uprawomocniła się, i wówczas organ podatkowy (ubezpieczeniowy w przypadku składek) wydaje decyzje określającą ich odpowiedzialność, biorąc pod uwagę zakres tej odpowiedzialności wyznaczony przede wszystkim przede wszystkim przepisami art. 98 Ordynacji podatkowej w zw. z art. 31 i 32 ustawy systemowej, które odsyłają do tego przepisu.

Inaczej sytuacja wygląda jednak, gdy decyzję nakładającą obowiązek z tytułu składek wydano w stosunku do zobowiązanego, który przed jej uprawomocnieniem się zmarł. O ile poza sporem winno być, że koniecznym jest ustalenie następstwa procesowego takiej strony, to nie jest dopuszczalne orzekanie zdaniem Sądu Apelacyjnego automatyczne przez sąd o odpowiedzialności spadkobierców zobowiązanego bez wydania przez organ odrębnej decyzji w stosunku do nich, nawet w ramach tego samego postępowania.

Trzeba bowiem zauważyć kilka istotnych okoliczności w tym zakresie

Po pierwsze z art. 102 § 2 Ordynacji wynika, że w miejsce strony zmarłej w toku postępowania w sprawach dotyczących praw i obowiązków wymienionych w art. 97 wstępują jej spadkobiercy. Ten jednak przepis Ordynacji nie został jednak wymieniony wśród przepisów do których odsyła art. 31 ustawy systemowej.

Po drugie w sprawach z zakresu ubezpieczeń społecznych przedmiot rozpoznania sprawy sądowej wyznacza decyzja organu rentowego, od której wniesiono odwołanie i żądanie zgłoszone w odwołaniu wniesionym do sądu (por. postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 13 maja 1999 r., II UZ 52/99, OSNP 2000 nr 5, poz. 601; z dnia 28 października 2009 r., II UZ 37/09, OSNP 2011 nr 13-14, poz.195; z dnia 3 lutego 2010 r., II UK 314/09, LEX nr 604214; z dnia 13 maja 1999 r., II UZ 52/99, OSNAPiUS 2000 nr 15, poz. 601). W związku z tym wykluczone jest

rozstrzygnięcie przez sąd, niejako w zastępstwie organu rentowego, kwestii, które nie były przedmiotem zaskarżonej decyzji. Jeżeli zatem decyzja organu rentowego stwierdza odpowiedzialność z tytułu składek na ubezpieczenie społeczne (zdrowotne) to naruszenie tej zasady byłaby zmiana tej decyzji poprzez orzeczenie o odpowiedzialności osób trzecich, które odpowiadają za składki z innego tytułu i mogą w związku z tym podnosić wszelkiego rodzaju okoliczności wymagające rozważenia jako wpływające na zakres tej odpowiedzialności.

Po trzecie orzekanie po śmierci zobowiązanego o odpowiedzialności spadkobierców bez wydanej uprzednio w stosunku do nich decyzji organu rentowego i to już w drugiej instancji prowadziłoby do naruszenia ich praw (w tym przypadku spadkobierców) do dwuinstancyjnego postępowania sądowego gwarantowanego w art. 176 ust.1 Konstytucji.

W tej sytuacji zdaniem Sądu Apelacyjnego zaskarżona decyzja podlegała uchyleniu na podstawie art. 477^{14a} w zw. z 386 § 4 k.p.c. ponieważ nie może się ostać decyzja opiewająca na osobą nieżyjącą, a jednocześnie zachodzi potrzeba rozpoznania sprawy przez organ rentowy w zakresie odpowiedzialności za składki spadkobierców H. S.. Uchylenie wyroku i decyzji nie mogło nastąpić w całości bowiem w zakresie w jakim uwzględniono odwołanie apelacja podlegała odrzuceniu na podstawie art. 373 w z art. 367 § 1 k.p.c. Skarżący nie miał bowiem gravamen (interesu prawnego) w zaskarżeniu wyroku, pomijając już kwestie zakazu reformationis in peius (art. 384 k.p.c.).

Uchylenie zaskarżonego wyroku i decyzji następuje z powyżej wskazanych przyczyn, a nie wskutek apelacji, której zarzutów Sąd Apelacyjny nie podziela. Złożone przez skarżącego kopie dokumentów wskazujących na zgłoszenie przez niego faktu prowadzenia działalności gospodarczej od 7 lutego 2005r. pomijając już to, że powinny być złożone w świetle art. 381 k.p.c. w postępowaniu przed Sądem pierwszej instancji, to w istocie i tak potwierdzają one jedynie ustalenia Sądu Okręgowego poczynione w oparciu o w wypis z (...) (k. 17) z którego wynika, iż skarżący z dniem 07.02.2005r. rozpoczął działalność gospodarczą pod nazwą; H. I. Kancelaria Adwokacka (...). Nie podważa to zatem w żaden sposób poczynionych przez Sąd Okręgowy ustaleń faktycznych, które zastały przy tym dokonane wbrew zarzutowi apelacji bez naruszenia zarówno art. 233 §1 k.p.c. jak i 328 §2 k.p.c. Podniesiony w apelacji zarzut obrazy art. 233 § 1 k.p.c. zdaniem Sądu Apelacyjnego nie został w istocie poparty żadnym jest komplementarnym wywodem. Sąd Okręgowy w zakresie faktów istotnych dla rozstrzygnięcia dokonał prawidłowych ustaleń faktycznych opartych na materiale dowodowym, którego oceny dokonał bez przekroczenia granic wyznaczonej w tym przepisie swobodnej oceny dowodów. Należy zauważyć, że w myśl wskazanego przepisu sąd ocenia wiarygodność i moc dowodów według własnego przekonania na podstawie wszechstronnego rozważenia materiału. Zasada swobodnej oceny dowodów przez sąd orzekający z jednej strony uprawnia sąd do oceny tychże dowodów „według własnego przekonania” z drugiej natomiast strony zobowiązuje sąd do „wszechstronnego rozważenia zebranego materiału”. Uprawnienie sądu do oceny dowodów według własnego przekonania nie oznacza oczywiście dowolności w tej ocenie, bowiem poza sporem winno być, iż dokonując tej oceny sąd nie może ignorować zasad logiki, osiągnięć nauki, doświadczenia czy też wyciągać wniosków nie wynikających z materiału dowodowego. Dopuszczenie się obrazy art. 233 § 1 k.p.c. przez sąd może więc polegać albo na przekroczeniu granic swobody oceny wyznaczonej logiką, doświadczeniem, zasadami nauki albo też na nie dokonaniu przez sąd wszechstronnego rozważania sprawy. W tym drugim przypadku wyciągnięte przez sąd wnioski mogą być logiczne i zgodne z doświadczeniem życiowym, jednakże sąd czyni je w oparciu o część materiału dowodowego, a pozostałą część tego materiału, która pozwoliłaby na wyciągnięcie innych wniosków, pomija. Jak wspomniano swobodna ocena dowodów rozumiana jak wyżej jest prawem sądu orzekającego – stąd kontrola prawidłowości tej oceny dokonywana przez sąd odwoławczy musi być z reguły ostrożna, pamiętać bowiem należy o tym, iż sąd odwoławczy w tym zakresie dokonuje prawidłowości oceny dowodów, których sam nie przeprowadził. Podobną wykładnię art. 233 §1 k.p.c. była przedmiotem licznych orzeczeń Sądu Najwyższego (por. m.in. wyrok SN 27.09.2002 r. II CKN 817/00; wyrok SN z 16.04.2002 r. V CKN 1446/00; wyrok SN z 14.03.2002 r. IV CKN 859/00 i inne). Zarzut apelacyjny skierowany na wykazanie obrazy art. 233 §1 k.p.c. w istocie z uwagi na swoją lapidarność nie stanowił poważnego zagrożenia dla wyroku Sądu pierwszej instancji. To samo dotyczy zarzutu obrazy art. 328 §2 k.p.c. którego także nie można uznać za zasadny, Sąd Okręgowy uzasadnił bowiem wyrok zgodnie z wymogami tego przepisu, a apelacja w zasadzie nie wskazuje na czym w istocie uchybienie Sądu miałyby tu polegać. Istotne elementy stanu faktycznego albo były niesporne albo wynikały z dokumentów, które Sąd powołał w uzasadnieniu wskazując

ich wartość dowodową. Trzeba zresztą pamiętać, iż z reguły nie istnieje wpływ jakości sporządzonego uzasadnienia na treść wydawanego wyroku, jako że procesowo rzecz biorąc sporządzenie uzasadnienia następuje już po wydaniu wyroku. Z utrwalonego orzecznictwa wynika, że do naruszenia art. 328 § 2 k.p.c. może dochodzić w sytuacjach, gdy treść uzasadnienia orzeczenia instancji uniemożliwia całkowicie dokonanie oceny toku wywodu, który doprowadził do wydania orzeczenia lub w przypadku zastosowania prawa materialnego do niedostatecznie jasno ustalonego stanu faktycznego (por. np.: wyroki Sądu Najwyższego z 2 lipca 2009 r., III SK 10/09, LEX nr 551869, z 16 października 2009 r., I UK 129/09, LEX nr 558286, z 4 listopada 2009 r., I UK 142/09, LEX nr 564770). Taki przypadek na pewno nie wystąpił sprawie niniejszej, a poczynione przez Sąd Okręgowy ustalenia faktyczne są akceptowane i przyjmowane również za podstawę orzeczenia Sądu Apelacyjnego. To samo dotyczy wywodu prawnego przeprowadzonego przez Sąd Okręgowy i nie zachodzi potrzeba jego powielania. Zgodnie z utrwalonym orzecznictwem Europejskiego Trybunału Praw Człowieka w S. zakres obowiązku podawania uzasadnienia może różnić się w zależności od rodzaju orzeczenia, i musi zostać określony w świetle okoliczności danej sprawy (por. R. T. przeciwko Hiszpanii, 9 grudnia 1994, § 29, Seria (...) nr 303 A; H. B. przeciwko Hiszpanii, 9 grudnia 1994, § 27, Seria (...) nr 303-B; H. i Inni przeciwko Francji, 19 lutego 1998, § 42, (...) 1998-I; oraz G. R. przeciwko Hiszpanii [GC], nr (...), § 26, (...) 1999-I). W sprawach, w których sąd odwoławczy oddał apelację wystarczającym może być jednak nawet odwołanie się do uzasadnienia sądu niższej instancji (por. § 59-60 orzeczenia Trybunału z dnia 19 grudnia 1997 H. przeciwko Finlandii; §45 uzasadnienie postanowienia Trybunału z dnia 20 marca 2012 r. D. przeciwko Polsce, skarga nr (...)). W zakresie apelacji trzeba jedynie zauważyć, iż w toku postępowania przed Sądem pierwszej instancji skarżący obwiniał za niezgłoszenie do ubezpieczania zdrowotnego ZUS, natomiast w świetle apelacji jak się zdaje obowiązek ten usiłuje przypisać Prezydentowi Miasta O., czyli organowi do którego zgłosił w 2005r. rozpoczęcie prowadzenia działalności gospodarczej. Pogląd ten dalece nietrafny, bowiem zgodnie z ówczesnym brzmieniem przepisów ustawy z dnia 19 listopada 1999 r. Prawo działalności gospodarczej (Dz.U.1999.101.1178) obowiązującej w dacie zgłoszenia przez skarżącego wniosku o wpis do ewidencji gospodarczej (jak i później do czasu wprowadzenia centralnej ewidencji i informacji o działalności gospodarczej) właściwa gmina zobowiązana była do prowadzenia ewidencji działalności gospodarczej, wykonując zadanie zlecone z zakresu administracji rządowej (art. 7a. ust 1.). Zgodnie z art. 7b. ust. 1. teje ustawy wójt, burmistrz albo prezydent miasta, byli „organem ewidencyjnym”, dokonującym wpisu do ewidencji działalności gospodarczej, a przepisy nie nakładały na nich żadnych obowiązków zakresie zgłaszania przedsiębiorców do ubezpieczeń w tym do ubezpieczenia zdrowotnego.

Sąd Okręgowy wyprowadził słuszny wniosek z przepisów ustawy z dnia 27 sierpnia 2004 r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych (aktualny tekst jednolity Dz.U.2017 poz. 1938), iż w przypadku skarżącego będącego w 2005 roku emerytem ale jednocześnie rozpoczynającym działalność gospodarczą zastosowanie ma art. 76 tej ustawy w myśl, którego to on sam powinien zgłosić się z tytułu prowadzonej działalności gospodarczej do ubezpieczenia zdrowotnego, a sam fakt posiadania w tym samym czasie statusu emeryta nakładał na ZUS jedynie obowiązek zgłoszenie go do tego ubezpieczenia tylko jako osoby pobierające emeryturę z tego art. 75 ust. 1 ustawy. Zgodnie bowiem z art. 82 ust. 1 ustawy w przypadku, gdy ubezpieczony uzyskuje przychody z więcej niż jednego tytułu do objęcia obowiązkiem ubezpieczenia zdrowotnego, o którym mowa w art. 66 ust. 1, składka na ubezpieczenie zdrowotne opłacana jest z każdego z tych tytułów odrębnie.

Reasumując powyższe rozważania w okresie prowadzenia działalności gospodarczej przez odwołującego ciążył na nim obowiązek uiszczenia składek na ubezpieczenie zdrowotne, do którego to ubezpieczenia się nie on zgłosił.

Tym niemniej z przyczyn wyżej wskazanych, będących skutkiem śmierci odwołującego w toku postępowania nie mogła zostać w obrocie decyzja, której adresat zmarł przed prawomocnym rozpoznaniem odwołania od niej – zaskarżony wyrok Sądu Okręgowego i decyzja organu rentowego w stosownej części podlegały na zasadzie art. 477^{14a} w zw. , z 386 § 4 k.p.c. uchyleniu, a sprawa w tym zakresie przekazaniu do organu rentowego.